

Hoop in tijden van wanhoop

2021 is het jaar van de hoop. We leven van de hoop want we kijken reikhalzend uit naar de vaccins. Hoop, hopelijk toch niet op de terugkeer van het oude normaal, maar terugkeer naar een buitennormaal, een normaal dat *béter* zal zijn dan het was voor veel mensen.

Het goede leven in 2021 vraagt van ons dus hoop, uithoudingsvermogen en veerkracht. Maar hoop krijg je niet zomaar. Hoop is als een klein plantje dat je telkens weer water moet geven. Het groeit, maar niet automatisch. Je moet je hoop voeden. Niet alleen telkens maar alle negatieve berichten in het nieuws lezen. Maar ook altijd kijken naar de positieve berichten: alle mensen die elkaar *wél* helpen en *niet* onverschillig zijn.

Vanochtend wil ik jullie kort meenemen langs de betekenis van hoop in de Bijbel. Ik doe dit door een aantal belangrijk teksten uit het Oude en Nieuwe Testament aan te halen. Maar ook laat ik zien dat in de apocriefe boeken, tussen het Oude en het Nieuwe Testament in, in een donkere periode, juist veel over hoop te vinden is.

Hoop in het Oude Testament

Hoe donkerder de tijd, hoe meer behoefte aan een lichtpuntje. Of, eigenlijk, liever geen klein lichtpuntje. Maar een groot en stralend en overweldigend licht dat het duister helemaal opsloort. Daarom zijn de profetenboeken misschien wel de kampioenen van de hoop in het Oude Testament. Luister bijvoorbeeld hier maar eens naar Jesaja.

Een kerntekst is hierbij Jesaja 61:1, omdat

Jesaja 61:1 De geest van God, de HEER, rust op mij,
want de HEER heeft mij gezalft.
Om aan armen het goede nieuws te brengen
heeft hij mij gezonden,
om aan verslagen harten *hoop* te bieden,
om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken
en aan geketenden hun bevrijding,

Er is hoop voor de armen want zij horen het goede nieuws. Er is hoop voor de gevangenen, want zij worden bevrijd. En het mooiste van deze tekst is nog wel dat Jezus deze tekst op zichzelf betreft. Jezus geeft hoop aan de armen en aan de gevangenen.

Tegenover hoop staat in het Oude Testament dus niet wanhoop, zoals wij vaak het tegenovergestelde van hoop zien. Nee, in het Oude Testament is het tegenovergestelde van hoop de valse hoop. Er waren allerlei valse profeten die het volk in slaap probeerden te sussen. Zij brachten precies de boodschap die het volk wilde horen: alles zou goed komen, Israël zou niet in de handen vallen van hun vijanden, maar zou in vrede en veiligheid kunnen leven. Een mooie boodschap, een boodschap die het volk Israël maar al te graag wilde geloven. Maar, dit was valse hoop. Want deze hoop was niet gebaseerd op daadwerkelijke bekering. De echte hoop hangt samen met het brengen van het goede nieuws aan de armen, zoals we gelezen hebben in Jesaja 61. Het goede nieuws voor de armen is rechtvaardigheid. Geen uitbuiting meer, maar een eerlijke behandeling. Het goede nieuws is ook het dienen van God, geen andere afgoden. Daar is bekering voor nodig. Zonder

bekering geen echte hoop. Anders blijft het oppervlakkig, en is de hoop valse hoop. Dat voelt op de korte termijn wel goed, maar daarmee kom je bedrogen uit op de lange termijn.

Hoop tussen het Oude en Nieuwe Testament

Wij lezen niet zo vaak de teksten uit de apocriefe boeken. Interessant genoeg krijg ik hier wel vaak vragen over. Mensen willen van me weten waarom Katholieken en Protestanten niet precies dezelfde Bijbelboeken hebben. Ik zeg dan altijd maar dat het heel belangrijk is om de apocriefe oftewel deuterocanonieke boeken te lezen, omdat je anders veel informatie mist over de tijd tussen het Oude en het Nieuwe Testament. Juist in die periode tussen Oude en Nieuwe Testament was er grote behoefte aan hoop. Israël had te lijden onder verschillende wrede overheersers en zag uit naar de Messias. Juist toen het moeilijk werd om vast te houden aan de eigen identiteit, vanwege de beperkende maatregelen die golden op het uitoefenen van de eigen godsdienst, bleef de hoop bloeien. Het is opvallend hoeveel teksten er over hoop te vinden zijn in Jezus Sirach en het boek Wijsheid. Deze twee boeken lijken een beetje op Spreuken, ze bieden spreuken aan waarin de wijsheid van het leven met de Heer en het volgen van Zijn geboden naar voren komt.

In Sirach 2:9 is bijvoorbeeld te lezen:

Jij die ontzag hebt voor de Heer,
hoop op het goede, op ontferming en eeuwige vreugde,
want eeuwige vreugde is het loon dat hij je schenkt.

Hoop op het goede, op ontferming en eeuwige vreugde: want eeuwige vreugde is het loon dat Hij je schenkt. Gemeente van Christus, deze hoop is vervuld in Jezus Christus: de Messias is gekomen. Hij is onze hoop. Beeld van de onzichtbare God, Hij heeft ons laten zien wat liefde is, Hij heeft ons het gezicht van de Vader laten zien. Op hem stellen we onze hoop, en we weten dat we niet beschaamd uit zullen komen.

Hoop in het Nieuwe Testament

Zo blijven dan, geloof, hoop en liefde, maar de meeste van deze is de liefde. Deze bekende tekst uit De belangrijkste tekst over hoop in het Nieuwe Testament is “want Hij is onze Hoop”. Christus is onze hoop. Hij is het die ons redt. Zonder Hem waren we verloren. Zoals Paulus zegt: als we onze hoop niet op Christus gesteld hadden, dan waren we de beklagenswaardigste van alle mensen.

Maar hoe biedt Christus dan hoop? Want waar hoop je op als je werkloos bent? Ja, natuurlijk, die nieuwe job die je zo graag wilt. Maar je weet ook dat de werkelijkheid weerbarstig is, dat niet alles direct als bij donderslag bij heldere hemel opgelost raakt.

Waarom hebben wij dan hoop? Alleen door Christus. Dit blijkt duidelijk uit Kolossenzen 1.

Kolossenzen 1 is niet een gedeelte vol met leerstellige uitleg, het is een gedicht. Het is een loflied op Christus. Paulus gaat, om zo te zeggen, all out, hij haalt het onderste uit de kan. Alle eer die er toe te schrijven is aan Christus, wordt aan Christus toegeschreven. Christus is het beeld van God. Christus laat ons zien hoe God in werkelijkheid is. Alle liefde, genade, barmhartigheid die Christus liet zien komen van de Vader: Hij is de perfecte gelijkenis. Als twee druppels water.. .

Christus is de hoop die ín ons is: Maar, zoals Paulus zegt, dan moeten we dat wel blijven geloven, in woord en daad:

Maar dan moet u blijven geloven, onwrikbaar gegrondvest zijn in de hoop die het evangelie brengt, het evangelie dat u gehoord hebt en dat aan alle schepselen onder de hemel verkondigd is, en waarvan ik, Paulus, de dienaar ben geworden. (Kolossenzen 1:23)

Dat is dus onze opdracht voor vandaag, voor deze week, voor dit nieuwe jaar. Onwrikbaar gegrondvest blijven in de hoop op liefde, barmhartigheid, vrede, genade en verzoening die Christus ons brengt. God is zo geweldig groot, Hij zond Zijn Zoon naar deze aarde, en liet ons zien hoe vol liefde Zijn karakter is.

Hoop met anderen

Het is daarbij de uitdaging om echt die onwrikbare, die vaste en zekere basis te blijven houden in Christus, zeker wanneer je in je te maken hebt met contrastervaringen. Contrastervaringen zijn ervaringen die je meer dan ooit laten zien dat het leven niet zó geleefd zou moeten worden. Bijvoorbeeld ervaringen van werkloosheid of ziekte. Een kennis van mij vertelt over haar fietsongeluk dat resulteerde in blijvend hersenletsel:

“Een ernstig fietsongeluk, nu twee jaar geleden, maakte een einde aan mijn plannen. Ik bleek zo kwetsbaar, dat ik het bijna niet had overleefd. De afgelopen twee jaar stonden in het teken van revalidatie, therapie en het accepteren van hersenletsel, dat nu de rest van mijn leven bij me blijft.

Ik ging erover schrijven en spreken op tv. Ik durfde de wereld te laten zien in wat voor andere wereld ik was terecht gekomen. In wat voor wereld je terecht komt, als je het niet meer alleen aankan. En dat is geen fijne wereld. Geen wereld die ik had kunnen doormaken zonder bijzonder lieve mensen om me heen.

Die (en dat blijft me verbazen) nog steeds mijn vrienden willen zijn. Ook al heb ik voor mijn gevoel veel minder interessants te melden en werk ik nog steeds niet aan wat ik het liefste doe: onze samenleving iets rechtvaardiger en mooier maken.

Ze waren er. In de twee meest kwetsbare jaren van mijn leven.

Ze zijn er. En daarvoor dank ik God.”

Voor mij een perfecte illustratie van wat hoop kan betekenen in je leven. Hoop blijft. Hoop blijft aanwezig. Hoop is wat dat betreft mensenwerk: blijven meegaan met mensen in hun kwetsbaarheid.

Hoop op Gods toekomst

Hoop is geen wensdenken, geen magisch denken: als ik maar hard genoeg hoop dan komt het hoe dan ook wel goed. Stel, je bent op zoek naar die nieuwe job en het wordt al maar nijpender. Maar je weet ook dat het hele systeem niet goed in elkaar zit. Er is altijd iemand met meer ervaring, een gelikter CV, iemand die zichzelf beter weet te verkopen. En zo voelt het zo onrechtvaardig dat je geen kans krijgt. En als je een achternaam hebt die je bi-culturele achtergrond laat zien, heb je vaak nog minder kans om uitgenodigd te worden voor een gesprek.

Hoop kan dus concreet gemaakt kan worden in het dagelijks leven. We zien uit naar het nieuwe leven dat God ons geeft, en we hopen op de komst van Christus. Maar in de tussentijd geeft het ons hoop om te leven als broeders en zusters van elkaar in liefde, verbondenheid en bemoediging.

We leven nu ná kerst, we leven ons leven met de wetenschap dat de Messias gekomen is in ons leven. Maar we verwachten ook nog de wederkomst van Christus. We leven tussen de tijden. Tussen de eerste komst en de tweede komst. We hebben hoop door Christus, omdat Hij onze hoop is. Wat

betekent dat nu concreet, als je je zorgen maakt om de toekomst, om de verdergaande radicalisering, om de werkloosheid, om de verslechterende zorg in verpleeghuizen?

Als je wel hoop hebt, maar vervolgens geen actie onderneemt, lijkt het net alsof je nog wacht op een andere, een volgende Messias. Maar de Messias is al verschenen, en de Messias brengt redding.

Onze hoop is al in deze wereld gekomen. Dat betekent dat we onze hoop in praktijk mogen brengen.

Wat betekent dat heel concreet? Ik denk dat de meest concrete uitwerking te vinden is in Mattheüs 25. De wetenschap dat alles wat je aan de minste van de broers en zussen gedaan is, gedaan is voor Jezus. Dat is echte hoop, het weten dat je daden niet tevergeefs zijn in de Heer, maar dat ze gezien zijn en waarde hebben, zelfs als ze in het verborgene gedaan zijn.

Onze grote God geeft ons de aanwezigheid van de Heilige Geest. Hoop is een vrucht van de Heilige Geest. Daarom, ga met God deze week, in de kracht van de Heilige Geest, op hoop van zegen!